

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 25-РІЧЧЮ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА,
НАУКА ТА ПРАКТИКА:
СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

19-20 ГРУДНЯ 2023
КИЇВ

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА, НАУКА ТА
ПРАКТИКА: СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною
участю, присвяченої 25-річчю фармацевтичного
факультету Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця

19-20 грудня 2023 року м. Київ

Київ – 2023

УДК 615.03+[378.147:615](06)

Ф 22

Фармацевтична освіта, наука та практика: стан, проблеми, перспективи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 25-річчю фармацевт. ф-ту Нац. мед. ун-ту імені О. О. Богомольця, 19-20 груд. 2023 р. м. Київ / Нац. мед. ун-т імені О. О. Богомольця, Фармацевт. ф-т; уклад. та відп. за вип.: Т. Д. Рева, І. А. Костюк. – Київ, 2023. – 475 с.

ОРГАНІЗАТОР
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

КУЧИН Юрій Леонідович, ректор, член-кореспондент НАМН України, д-р мед. наук, професор – голова організаційного комітету

НАУМЕНКО Олександр Миколайович, перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти, член-кореспондент НАМН України, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

ЗЕМСКОВ Сергій Володимирович, проректор з наукової роботи та інновацій, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

СКРИПНИК Рімма Леонідівна, проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції, д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

РЕВА Тетяна Дмитрівна, декан фармацевтичного факультету, д-р пед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

НІЖЕНКОВСЬКА Ірина Володимирівна, гарант освітньо-професійної програми «Фармація», д-р мед. наук, професор – заступник голови організаційного комітету

КОСТЮК Ірина Анатоліївна, канд. фарм. наук, доцент – відповідальний секретар

Укладачі та відповідальні за випуск

РЕВА Тетяна Дмитрівна, декан фармацевтичного факультету, д-р пед. наук, професор

КОСТЮК Ірина Анатоліївна, канд. фарм. наук, доцент

ISBN-978-966-460-165-5

© Т. Д. Рева

© І. А. Костюк

стабілізуючі властивості крохмалю добутого з насіння авокадо, які як показують дослідження вчених різних країн, є досить перспективним у виробництві біорозкладного пакування, створенні екологічного паперу, як емульгаторів у фармацевтичній промисловості.

Висновки. Проаналізувавши дослідження вчених світу, можна зробити висновок, про потенційне використання насіння авокадо в харчовій, фармацевтичній, та легкій промисловості, як потенційного джерела біологічно активних речовин, зокрема, крохмалю. Також використання насіння дозволить створити безвідходний цикл косметичного, харчового та фармацевтичного виробництва і покращить екологічну ситуацію країни.

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ РОДИНИ ASTERACEAE У ВІТЧИЗНЯНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБАХ

Семенюк А.В.¹, Мінарченко В.М.^{1,2}, Махиня Л.М.¹

¹ Кафедра фармакогнозії і ботаніки

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна

² Відділ систематики та флористики судинних рослин
Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
м. Київ, Україна

Вступ. Види з родини айстрових (Asteraceae) широко представлені майже на всіх континентах. Їх налічується близько 25 000 видів по всьому світу. Це також найбільша за різноманіттям група лікарських рослин України, яка включає багаторічні та однорічні трав'янисті рослини. Біологічно активні сполуки представників родини айстрових мають різноманітну фармакологічну активність, яка пояснюється їхніми фітохімічними компонентами, включаючи ефірні олії, лігнани, сапоніни, поліфенольні сполуки, фенольні кислоти, стерол та полісахариди. На основі цих сполук створено велику кількість лікарських засобів різнонаправленої дії, які широко представлені на фармацевтичному ринку України.

Найбільш багато видів, які досліджені у якості продуцентів цілющих біологічно активних сполук є роди *Achillea*, *Artemisia*, *Bidens*, *Centaurea* та ін. Хоча більшість досліджених рослин з цих родів ще не використовуються для виробництва лікарських засобів і є великим резервом біологічно цінних сполук для розробки нових препаратів рослинного походження.

Мета дослідження. Дослідити різноманіття лікарських рослин родини айстрових (Asteraceae) України, які використовуються для розробки лікарських засобів і проаналізувати їх дію.

Методи дослідження. Для виконання завдань використані аналітичні та статистичні методи.

Результати. Найбільше в комплексних лікарських засобах представлена *Achillea millefolium*. На фармацевтичному ринку України є 34 лікарські засоби з сировини цього виду чи за його участю для внутрішнього та зовнішнього

використання. Завдяки комплексній дії фенольних сполук, ефірної олії, органічних кислот сировину деревію застосовують для розробки лікарських засобів з жовчогінними, кровоспинними, протимікробними, в'язучими, протизапальними властивостями, як Детоксифіт, Гастрофіт, Ротокан, Вундехіл, Гемороль, Гінекофіт тощо.

Рід *Arnica* представлений в Україні двома видами з яких є дикорослим лише *Arnica montana*, поширена на полонинах Українських Карпат. Сировина арніки широко відома в світі як джерело незамінних флавоноїдів, сесквітерпенів, органічних кислот, кумаринів, дубильних речовин, які в комплексі зумовлюють широкий спектр протизапальної, жовчогінної, седативної, судинорозширювальної та кровоспинної дії. Вона широко використовується для виробництва переважно гомеопатичних препаратів, представлених на фармацевтичному ринку України.

Серед 16 видів роду *Artemisia*, які досліджені як лікарські рослини України, найбільш відомий цілющими властивостями є *Artemisia absinthium*, яка містить ефірну олію, дубильні речовини, органічні кислоти та ін. Завдяки їх дії сировина полину гірконого використовується для створення лікарських засобів, які поліпшують травлення, посилюють жовчовиділення, збуджують апетит, як: Гастрофіт, Шлункові краплі, Поліфітол-1.

Calendula officinalis – культивована рослина, суцвіття якої містять каротиноїди (до 3 %), багатокомпонентну ефірну олію, флавоноїди, тритерпенові сапоніни, органічні кислоти та ін., які в комплексі мають протизапальну, репаративну, седативну, спазмолітичну та гіпотензивну дію. Сировина «*Calendulae flores*» входить до складу лікарських засобів у різних формах, як: Фітогепатол, Гастрофіт, Холелесан, Гепатофіт, Гінекофіт, Бронхофіт, Елекасол, Просталад, Фітодент, Фітокан- ГНЦЛС, Фітонефрол, Шлунковий збір, а також деяких гомеопатичних лікарських засобів.

Більше 30 лікарських засобів представлені на фармацевтичному ринку України з ехінацеї пурпурової, основними властивостями біологічно активних сполук якої є імуностимулюючі. Вона відома як біогенний стимулятор, який чинить імуномодулюючу і протизапальну дію, стимулює кістково-мозкове кровотворення, активує переважно клітинний імунітет, підвищує неспецифічну резистентність організму (у т. ч. до збудників грипу). Майже половина з них – вітчизняної розробки: ІмуноВел, Імунофіт, Імуноплюс, Ехінацея-Астрафарм. Просталад та ін.

Цілющою рослиною з широким спектром гепатопротекторних властивостей є *Helichrysum arenarium*, який має значне поширення в Україні та вирощується на сировину. Суцвіття цмину піскового містять широкий спектр флавоноїдів, кумарини, ефірну олію, які впливають на травну систему і метаболізм. В Україні розроблені засоби за участю цмину, які регулюють діяльність органів шлунково-кишкового тракту, як: Холелесан, Гастрофіт, Гепатофіт, Поліфітол-1, Жовчогінний збір тощо. Важливою лікарською рослиною з вираженими гепатопротекторними властивостями також є *Silybum marianum*, яка в Україні зростає лише в умовах культури. Її плоди містять 1,5-3 %

флаволігнанів, жирну олію, біогенні аміни, смоли. Розторопша найчастіше використовується для лікування печінки і жовчного міхура і входить до препаратів: Фумарта, Силібор, Хеліскан, Флора, Холедіус та ін.

Найбільш відомою лікарською рослиною з родини Asteraceae є *Matricaria officinalis* (*Chamomilla officinalis*, *Matricaria recutita*). Її сировина високо ціниться в усьому світі за рахунок вмісту великої кількості ефірної олії, яка має інтенсивний синій колір за рахунок присутності хамазулену. Цілющу дію квіток ромашки також зумовлюють флавоноїди, кумарини, амінокислоти, полісахариди. Дубильні речовини і тритерпенові вуглеводи. На фармацевтичному ринку України представлені близько 50 лікарських засобів з ромашки лікарської чи за її участю.

В Україні також розроблено ряд лікарських засобів з інших видів родини айстрових, зокрема – це *Arctium lappa*, *Bidens tripartita*, *Cichorium intybus*, *Helianthus tuberosus*, *Inula helenium*, *Solidago virgaurea*, *Solidago canadensis*, *Tanacetum vulgare*, *Taraxacum officinale* та *Tussilago farfara*.

Висновки. Види з родини айстрових найбільше представлені у лікарських засобах рослинного походження, присутніх на фармацевтичному ринку України. Найбільше лікарських засобів виявлено за участю *Matricaria officinalis*, *Calendula officinalis*, *Echinacea purpurea*, *Calendula officinalis* та *Achillea millefolium*. Лікарські рослини цієї родини є перспективним джерелом створення нових лікарських засобів з протизапальною, репаративною, седативною, спазмолітичною, імуностимулюючою та гіпотензивною дією.

ЛІКУВАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ОЛІЇ ОБЛІПИХИ В ПРАКТИЦІ ВЕДЕННЯ ХВОРИХ З ДЕРМАТОЛОГІЧНИМИ ПРОБЛЕМАМИ

Ващук С.С., Сметаніна К.І.

Кафедра фармації та фармакології

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Вступ. Фармацевтичний ринок сучасних лікарських засобів (ЛЗ) для лікування та профілактики дерматологічних захворювань представлений широким спектром ЛЗ як синтетичного, так і натурального походження. Останнім часом гарно зарекомендували себе в даному напрямку лікарські форми (ЛФ) з вмістом олії обліпихи.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження було: показати цілюще значення розробленої ЛФ на основі олії обліпихи в дермато-косметологічній практиці.

Методи дослідження. Проводився інформаційний пошук, аналіз наукових джерел про доцільність використання олії обліпихи та ЛФ з неї для загоєння шкіри.

Результати. Обліпиха крушиноподібна – *Hipporhae rhamnoides* – джерело біологічно-активних речовин (БАР), з якої вітчизняне фармацевтичне